

GONZÁLEZ ZALACAÍN, Roberto J. *El perdón real en Castilla a fines de la Edad Media. El ejemplo de la Cornisa Cantábrica.* Presentación Iñaki BAZÁN DÍAZ. Bilbao: Universidad del País Vasco, 2013. 175 pàgs. [13 x 18,5].

Estudi sobre els delictes i crims, també els càstigs, que no se centra en els perdons dels particulars davant d'una ofensa, sino en els que concedia el monarca. L'autor s'apropa, amb un mètode nou, al tema emprant dades estadístiques i quantitatives a partir de l'estudi de les fonts arxivístiques del període dels Reis Catòlics (Registro General del Sello i Càmera de Castilla, amb els perdons de Divendres Sant). Recorda que hi havia tres tipus de fonts: històriques, legislatives i literàries (sobretot les cròniques), sent l'arxiu de referència l'Archivo General de Simancas.

Analitza el tipus de perdons, tenint en compte la distribució cronològica, geogràfica i el tipus de delictes, que s'exposen a l'apartat documental (amb documentació quasi tota inèdita), gràcies a l'ajut concedit pel Centro de Historia del Crimen de Durango el 2010. Roberto GONZÁLEZ inicia el seu treball presentant un estat de la qüestió en el qual observa com altres autors –sobretot historiadors del dret- es varen apropar a la criminologia, per revisar després la legislació castellana a partir d'Isabel I. Destaca el treball de M. Inmaculada RODRÍGUEZ: *El perdón en Castilla (siglos XIII-XVIII)* (1971).

A principis de l'Edat Mitjana el poder públic quasi no intervenia en la repressió dels delictes, i era la part agraviada la que havia de resoldre com solventar l'ofensa. Va ser a finals de l'Edat Mitjana, amb la formació de l'Estat Modern, quan la monarquia va començar a intervenir. Hi havia la part relativa al perdó privat, en la qual no s'implicaven les institucions judicials, però si un tribunal intervenia en la resolució d'un conflicte, el veredict no podia quedar solament en l'àmbit privat. Els aspectes inicials sobre el tema els trobem a *Las Partidas*, en les quals s'exposen la capacitat del rei de perdonar i les circumstàncies en que ho podia fer.

A continuació se centra en la darrera etapa de l'Edat Mitjana i comenta –entre altres coses- els tipus de perdons: individual, general i el de Divendres Sant, destacant que tots es portaven a terme d'una manera regular. Finalment aporta un estudi estadístic per mitjà del qual indica que els anys que hi va haver més perdons varen ser: 1477, 1480, 1487, 1492. Descriu les característiques generals d'aquests tipus de perdons i esmenta els delictes més corrents i la seva freqüència. Destaca que els delictes de tipus econòmic eren molt escassos i que no s'esmenten els de tipus moral; dedicant un ampli apartat als de la Cornisa Cantàbrica.

En un tercer apartat estudia com es portava a terme el procés de perdonar, sent el primer pas la petició de gràcia, el perdó per part de la persona ofesa que anava acompanyat d'una compensació econòmica i la seva resolució (acceptació o revocació).

La documentació per demanar aquest perdó era força estereotipada, i considera que els Reis Catòlics varen utilitzar-lo amb freqüència, amb l'excepció dels perdons

generals emessos per causa de celebracions familiars de la família reial; aquests servien per mitigar una forta condemna.

L'obra està ben estructurada, és clara i inclou molta informació general i específica. El segon tipus de documentació ha estat classificat per mitjà de dades i esquemes. L'acompanya un Cd, en una edició de butxaca.

IHE

(Secretaria de la revista)

Traducción de la reseña anterior:

Estudio sobre los delitos y crímenes, también los castigos, que no se centra en el perdón de los particulares ante una ofensa, sino en el que concedía el monarca. El autor se aproxima, con una metodología nueva, al tema empleando datos estadísticos y cuantificaciones a partir del estudio de las fuentes archivísticas del período de los Reyes Católicos (Registro General del Sello y Cámara de Castilla, con los perdones del Viernes Santo). Recuerda que había tres tipos de fuentes: históricas, legislativas y literarias (sobre todo las crónicas), siendo el archivo de referencia el Archivo General de Simancas.

Analiza el tipo de perdones, teniendo en cuenta la distribución cronológica, geográfica y el tipo de delitos, que se exponen en el apartado documental (con documentación casi toda inédita), gracias a la ayuda concedida por el Centro de Historia del Crimen de Durango en 2010. Roberto GONZÁLEZ inicia su trabajo presentando un estado de la cuestión en el cual observa como otros autores –sobretudo historiadores del derecho- se aproximaron a la criminología, para revisar después la legislación castellana a partir de Isabel I. Destaca el trabajo de M. Inmaculada RODRÍGUEZ: *El perdón en Castilla (siglos XIII-XVIII)* (1971).

A principios de la Edad Media el poder público casi no intervenía en la represión de los delitos, y era la parte agraviada la que tenía que resolver como solucionar la ofensa. Fue a fines de la Edad Media, con la formación del Estado Moderno, cuando la monarquía empezó a intervenir. Había la parte relativa al perdón privado, en la cual no se implicaban las instituciones judiciales, pero si un tribunal tomaba parte en la resolución de un conflicto, las soluciones no podían quedar solamente en el ámbito privado. Los aspectos iniciales sobre el tema los encontramos en *Las Partidas*, en las cuales se exponen la capacidad del rey de perdonar y cuando éste podía hacerlo.

A continuación se centra en el final de la Edad Media y comenta –entre otras cosas- el tipo de perdones: individual, general y el del Viernes Santo, destacando que todos se llevaban a cabo de un modo regular. Finalmente aporta un estudio estadístico por medio del cual indica que los años en que hubo más perdones fueron: 1477, 1480,

1487, 1492. Describe las características generales de este tipo de perdones y menciona los delitos más corrientes y su frecuencia. Destaca que los delitos de tipo económico eran muy escasos y que no se mencionan los de carácter moral. Se dedica un amplio apartado a los de la Cornisa Cantábrica.

En un tercer apartado estudia cómo se llevaba a cabo el proceso del perdón, siendo el primer paso la petición de gracia, el perdón por parte de la persona ofendida, que iba acompañado de una compensación económica y su resolución (aceptación o revocación).

La documentación para pedir dicho perdón era bastante estereotipada, y considera que los Reyes Católicos lo utilizaron con frecuencia, exceptuando los perdones generales emitidos a causa de celebraciones familiares de la familia real; éstos servían para mitigar una condena fuerte.

La obra está bien estructurada, es clara e incluye mucha información general y específica. El segundo tipo de documentación ha sido clasificado a través de datos y esquemas. El libro va acompañado de un Cd, en una edición de bolsillo.

IHE

(Secretaria de la revista)